Год II | Аўторак, 17 студня 1922 г. | № 10 (19)

РАНІЦА

штодзенная, грамадзкая, палітычная і літэратурная газэта

АДРЭС РЭДАКЦЫІ і КАНТОРЫ:
Вільня, Вострабрамская № 4, „Hotel Szlachecki“ пак. № 2.
Рэдакцыя адчыняна што дня, апрача сьвят, ад 11 да 1 і ад 5 да 7 гадз.

Цана нумару 20 марак,
Падпіска на 1 мес. . . 400 марак.
З перасылкай 1 „ . . 500 „
За граніцай ў два разы даражэй.

ЦАНА АБВЕСТАК:
За адзін радок звычайнага друку на 1 стр.—60 м.
ў тэксьце . . . . 75 м.
за тэкстам . . . . 40 м.
Для шукаючых працы на 10 прац. таней.

Вільня, 17 Студня 1922 г.

Баранавічы, як ведама, з'яўляюцца адным з галоўных цэнтраў па рэвакуацыі ўцекачоў, вертаючых з Саўдэпіі ў заходнюю Беларусь і Польшчу.

Рэвакуацыя пачалася ў Сакавіку 1921 г. і з гэтага часу, праз этапны пункт Баранавічы, прайшло ня меней 350 тысячаў народу. Большасьць уцекачаў — беларусы, сяляне з Горадзеншчыны і Віленшчыны, пасьля 7 гадоў бадзяньня па чужых кутах, пасьля бальшавіцкага зьдзеку і мук на чужыне, варочаючыя ў родную зямельку, ў сваю, кінутую ў часе нямецкай навалы, хату, замест якой найчасьцей знаходзяць адно папелішча...

Яшчэ у часы пераезду па Саўдэпіі да Польскай граніцы уцекачы церпяць нявымоўныя мукі. Галодныя ў нятопленых вагонах, якія перапоўнены людзьмі так, што ня можна навет і павярнуцца, уцекачы ў дарозе хварэюць, заражаючы адзін аднаго, паміраюць сотнямі...

Цэлы месяц, а мо і болей цягнецца іх крыжовая дарога, пакуль змучаныя, чуць жывыя прыезжаюць яны ў Стоўпцы, дзе бальшавікі выкідаюць іх з вагонаў за дэмаркацыйную лінію, выкідаюць разам усіх — і здаровых, і хворых і памершых на мароз і ня гледзячы на тое, што большая частка ня мае цёплага адзеньня.

У адкрытым полі, на ветры і марозе сядзяць уцекачы, чакаючы пакуль іх ня забяруць, сядзяць ня маючы навет цёплай вады, каб хоць троху адагрэцца.

Але пакута іх не канчаецца ў Стоўпцах. Ня лепей і у Баранавічах на этапе. Там уцекачы размешчаюцца ў зімных, сырых бараках у страшэннай цеснаце, а калі не хватае мейсца, дык пад голым небам на абшары ў некалькі дзесяцін, агарожаным калючым дротам.

Што ж дзіўнага, што жывучіе ў такой цеснаце, ў вечным холадзе голадзе, людзі мруць ад заразлівых хвароб, падаюць духам і часта бывае, сходзяць навет з'ума?

Трэба адзначыць, што санітарнай справай на Баранавіческім этапе кіруе польская арганізацыя N. N. K., якая адчыніла бальніцу на 300 чалавек, пастроіла лазні, робіць прышчэпы розных хвароб, дэзынфэкцыю адзеньня і хавае цела памерших.

Але што з гэтага, калі хворых ня сотні, а тысячы; калі ўцекачы, ходзючы ў лазню, заражаюць адзін аднага рознымі хваробамі.

Якая карысьць і з дэзынфэкцыі, калі ў бараках цесната і здаровые лежаць умесьце з хворымі, калі няма мейсца, дзе ня было-бы паразітаў, калі з Расеі прыежаюць усё новые і новые эшалоны, прывозючы за сабою ўсякія заразлівыя хваробы.

Але усе ж, калі гэныя меры не дасягаюць мэты, дык патрэбна іншыя, каб не дапусьціць да вымі раньня такой вялікай масы ня ў чым непавіных людзей.

Трэба чым найхутчэй зьвярнуць увагу на антысанітарны стан цеснату, баракаў. Трэба прылажыць усе стараньня, ўсе налягань ня упарадачыць справу рээміграцыі, якая пастаўлена вяльмі кепска ня толькі ў Баранавічах, але і на іншых этапах.

Напрыклад, „Dziennik Białostocki“ абвесьціў, што ўцякачы ад Баранавіч і ад Роўна едуць па 4 дні і начы ў зімных, брудных вагонах, галодные, без цёплага адзеньня. Па дарозе на кожнай станцыі санітары выносяць з вагонаў скасьцянелыя трупы матак, дзяцей, старыкоў. Прыехаўшыя да Беластоку, чуць жывыя, уцекачы туляюцца па месьце, шукаючы прытулку і справы. Перэважаючая частка уцекачаў мусіць перайсьці яшчэ цераз этап эміграцыйнага ўраду ў казармах маёнтка Траўгуте, гдзе ім прыходзіцца ў самым агідным палажэньні сядзець па некалькі дзесяткаў семьяў у Белым і Чырвоным бараках, або ў нятопленай драўнячай пуні — Чорным бараку. Пад бокам у жыхароў Беластоку гэтыя нешчасныя уміраюць з голаду, мёрзнуць, іх ядуць паразіты. Многія з'іх вярнуцца да сваей вёскі ня могуць, бо там усё папалена.

З'яўляецца пытаньне, за што, за якую віну пакутуюць гэтыя нешчасныя людзі? Царская нагайка выгнала іх з роднай вёскі, бальшавікі семь гадоў пілі іх кроў. Цяпер зьвярнуліся яны у родную старонку і вось якая новая бяда, якая нядоля іх сустрэціла!

Калі не памерла ў сэрцу людзей літасьць, калі ёсьць на сьвеце справедлівасьць, трэба чым найхутчэй даць ратунак ахвярам вайны, ня шкадуючы на гэтую справу сродкаў.

Трэба помніць што кожны дзень прамедленьня, кожная гадзіня будзе пахудшаць, і бяз таго цяжкі лёс уцекачоў.

✦✦✦✦

ТЭЛЕГРАМЫ.

ГДАНСК 16. I. (А. В). З Клайпэды паведамляюць, што прадстаўнік ад Коўна, а так сама прадстаўнік ад Польшчы і Нямеччыны атрымалі ад Камісара Petisne прапазыцыю, аб заключэньні гандлёвай умовы з Клайпэдай.

ЛЕНДЫН 16. I. (А. В.). „Daily Mail“ паведамляе, што Гугэс атрымаў асабістыя пратэсты проці адбыцья ў Гэнуі канфэрэнцыі, гэты пратэст быў прапанаваны прэзэсам арганізацыі амэрыканскіх работнікаў.

БЭРЛІН 16. I. (А. В.). Атрымана паведамленьне, што партфэль вайсковых спраў Poinbare прапанаваў даць маршалу Фоху.

ЛЬВОЎ 16. I. (А. В.). „Gazeta Woeczorna“ паведамляе, што ў Кіеву пануе халера. Па прычыне адсутнасьці медзіцынскіх сродкаў і процэнт сьмяртэльнасьці вельмі вялікі. Баракі для хворых без усялякага апалу.

ПАРЫЖ 16. I. (А. В.). Доўмэрг, Вібіані і Тард'ё зрабілі адказ прыняць партфэлі. Манург атрымаў партфэль спраў ўнутрэньніх, Ластэўрье скарбу, Магінат вайсковых спраў, Бартаў як праўда-падобна атрымаў партфэль спраў альзаскіх і латарынгскіх.

ЖЭНЕВА 16. I. (А. В.). Ліга Народаў зрабіла адозву да ўсіх гаспадарстваў, у якой заве каб аказаць якую-кольвек помач Расеі, ў якой пашырэньне эпідэмій пагражае цаламу сьвету і ўсей Заходняй Эуропе.

БЭРЛІН 16. I. (А. В.). Да ўраду ёсьць інфармацыя, што да Гэнуі на канфэрэнцыю прадстаўнікамі ад Нямечыны будуць Віртг і Ратэнаў.

ЖЭНЕВА 16. I. (А. В.) Рада Лігі Народаў атрымала Мэморыял Аскеназы ў справе польскай меншасьці ў Латвіі; ведамасьці ў справе інтэрвэнцыі Фінляндыі і аб паўстаньні на Карэліі, Аскеназы, паведаміў, што Польшча павінна трымацца суседзкіх адносін з Саветамі і быць на становішчы нейтральных.

ПАРЫЖ 16. I. (А. В.) Прэса робіць вялікую ўвагу і значаньне спатканьню, якое мае быць паміж Poicare Lloyd Georgesem.

ГДАНСК 16. I. (А. В.) Рада Лігі Народаў сьцвярдзіла генэрала Гацхінга на становішча гданскага камісара.

КАТАВІЦЫ. 16. I. (А. В.) Тэрмін для сканьчэньня ўмовы паміж палякамі і немцамі замест 26 студня адцягнут на 15 лютага г. г. Выезд дэлегацыі да Жэневы назначаны на 6 лютага г. г.

Канец гэтай справы будзе 25 лютага г. г.

ЛЕНДЫН. 16. I. А. В.) „Tempe“ піша, што канец канфэрэнцыі ў Канах азначае тое, што парлямэнт Францыі ёсьць праціўным ангельска-францускай згодзе. Новы прэмьер будзе трымацца тых самых мэт' якіх трымаўся яго прадшэственнік.

✦✦✦✦

Весткі з Варшавы.

Аўстрыйская дэлегацыя для ведзеньня польске - аўстрыйскай гандлёвай умовы хутка прыедзе да Варшавы.

Пасяджэньня дэлегацый закончацца ў начале лютага, пасьля чаго пачнецца гандлёвая пэртрактацыя з Венгрыей

Дзеля урэлгяулваньня транзыту праз Польшчу ў Румынію мае быць склікана жалезнадарожная канферэнцыя, ў якой, апроч прадстаўнікоў Польшчы і Румыніі прымуць учасьце прадстаўнікі Чэха-Славакіі, Аўстрыі і Венгрыі.

Атрыманы весткі з Масквы, што Сават Народных Камісараў пастанавіў чым найхутчэй прыступіць да гандлёвых перагавораў з Польшчай. Саветы згадзіліся, што мейсцам для перагавораў будзе Варшава.

Адбылося пасяджэньне прамыслова гандлёвай Рады пад кіраўніцтвам міністра Стразбургера. Развязана пытаньне аб дапушчэньні загранічнага капітала да ўчасьця ў акцыйных спулках і аб разрэшэньні спулкам загранічным дзейнасьці ў Польшчы.

✦✦✦✦

Размова п. Мейштовіча з прадстаўнікамі прэсы.

Як паведамляе Komunikat „Biura Prasoweho“, прэзэс час. Камісыі Урадовай п. Мейштовіч веў размову з прадстаўнікамі француских і румынскіх газэт, у якой зьвярнуў увагу на зьнішчэньне, ў часе вайны, вёсак і двароў. У самым Вільні ёсь 1600 разрушаных дамоў.

На конта выбароў у Віленскі Сойм, п. Мейштовіч падкрэсьліў велізарны процэнт галасаваўшых выбаршчыкоў. Не гледзячы на кепскія дарогі, мароз, незнаемства вясковых кабет з палітычнай акцыей, высокі процэнт галасаваўшых выбаршчыкаў сьведчыць аб заінтэрэсаванасьці мейсцовых жыхароў лёсам. сваёй зямелькі. Галасавала вышэй чым 60 процэнтаў агульнага ліку выбаршчыкаў. Трэба лічыць, што Сойм будзе праўдзівым выразіцелем пажаданьняў большасьці насяленьня Срадковай Літвы.

На правінцыі галасавала да 30 проц. жыдоў. У самым Вільні жыды не галасавалі. Беларусы будуць мець сваіх прадстаўнікоў у Сойме, не гледзячы на тое, што большая іх частка галасавала на польскія карткі.

Адзін з прадстаўнікоў прэсы запытаў, ці Сойм выкажацца за далучэньне „ці за аўтаномію“. П. Мейштовіч на гэта адказаў, што не толькі правіца, але і іншыя партыі ў час выбараў выказаліся за далучэньне да Польшчы.

Далей размова рупілася да адносін Віленшчыны да Ковенскай Літвы.

На гэта п. Мейштовіч адказаў, што Вільня па эканамічным памеркаваньням заўсёды цягнула да Варшавы. Гэта можна навет даказаць статыстычнымі данымі. Але рэкі Віленшчыны ўпадаюць у Балтыку і сплаў лесу робіцца Нёманам да Кляйпэды. Калі Кляйпэду аддзеляў ад Літвы нямецкі Кардон, портам Віленшчыны была Лібава.

У стратэгічных адносінах Вільня знаходзіцца ў Карыдоры і трэба толькі ўзглянуць на мапу, каб праканацца у няміnушчай патрэбе блізкіх адносін Віленшчыны да Ковенскай Літвы.

Гістарычнае мінулае, якое зьвязывала Віленшчыну з Ковенскай Літвай, не забыта, але трэба зазначыць, што каротка-тэрміновая літоўская акупацыя пакінула ў Вільні і ваколіцах вельмі прыкрае уражаньне, а таксама і вёсткі аб прасьледаваньнях у Коўні палякаў.

Палякі, жыхары Ковенскай Літвы, ня могуць быць пэўнымі, што датычыцца іх асабістай свабоды, нетыкальнасьці мешканьня, ўласнасьці.

Тые, што памятуюць Мураўёва — шукаюць аналёгіі ў тамтых часах.

Пагэтаму ўмова паміж Вільняй і Ковнам мажэбна толькі пад варункам спыненьня гэтых прасьледаваньняў.

На конта рэформы аграрнай на Ковенскай Літве і Сродковай, п. Мейштовіч, зазначыў, што ня глядзячы на тое, што зямельная рэформа на Ковенскай Літве яшчэ не зацьверждана, значная частка польскіх маёнткаў ужо зьнішчана.

Што датычыцца Срадковай Літвы, дык тутака працуе земскі урад, які кіруе зямельнай рэформай. Але трэба зазначыць, што зямельнае пытаньне ў Срадковай Літве ня мае вастраты, дзеля рэдкасьці насяленьня. Пасьля вайны цэны на зямлю зьнізіліся. Цэнтр справы аграрнай ляжыць ня ў самай зямлі, а ў інвэнтару, чаму доказам служыць той факт, што добры конь каштуе столькі, сколькі 6 гэктараў зямлі.

⯌⯌⯌⯌

Навоколо Сойму.

Палкоўнік Zароўскі, якому даручана арганізацыйная і адміністрацыўная справы Віленскага Сойму. даў прадстаўніку W. A. P. гэтакія інфармацыі:

Сойм зьбярэцца каля 20 студня. Канцэлярыя ўжо арганізуецца і распачне сваю працу на некалькі днёў раней. У склад канцэлярыі вайдуць: кіраўнік, два яго памоцнікі і 6-8 урадкікаў.

Памешканьне для Сойму амаль ня гатова (тэатр на Пагулянцы).

У Сойме прыгатоўлены спецыяльныя мейсцы для прадстаўнікоў улад вайсковай і цывільнай, для рэпрэзентантаў прэсы заграцічнай і мейсцовай. Для польскай прэсы прэдназначаны цалы першы рад балкону — каля 30 мейсц. Апроч гэтага для прадстаўнікоў прэсы прадназначаны спецыяльны пакой з цяляфонам.

Першае паседжаньне будзе адчынена п. Мэйштовічам

Партыйны склад Сойму.

Партыйны склад Сойму гэтакі: P. C. K, W. 43 дэпутаты, Rady Lud. - 33., P. S. L. - 12, Odrodz. - 10, дэмакраты-4, P. P. S. - 4. (3) разам 107.

—————

ХРОНІКА.

Дэпутаты Сойму.

Ад Біленскага павету выбраны:

1) Станіслаў Гельмін, 2) М. Адамовіч, 3) И. Філевіч, 4) Ф. Кардіт, 5) Б. Кулеша, 6) А. Залевскі, 7) Л. Сперскі, 8) Ф. Субатовіч, 9) К. Рожноўскі, 10) К. Козлоўскі, 11) В. Горовіч, 12) С. Дубіцскі, 13) Ю. Кіевіч, 14) кс. Ст. Мацеевіч, 15) С. Міцкевіч, 16) Б. Венцягольскі і 17) Б. Бараноўскі.

Ад Ашмянскага павету:

1) А. Швабовіч, 2) кс. В. Грабоўскі, 3) А. Марцінкоўскі, 4) Ю. Деркач, 5) А. Локушэўскі, 6) В. Хомічэўскі, 7) Ф. Мэйнартовіч, 8) А. Жылінскі, 9) А. Войніч, 10) Ю. Земяновіч, 11) М. Рубінскі.

Ад Трокскага павету.

1) Р. Чарвінскі, 2) В. Станевіч, 3) М. Борушэвіч, 4) А. Рдткоўскі, 5) М. Закжэўскі, 6) И. Войцэховіч.

Ад Браслаўскага повету.

1) А. Трабча, 2) С. Машчык, 3) В. Алконіс.

Сувязь беларускіх кабет.

У Вільні ў хуткім часе арганізуецца сувязь беларускіх кабет.

Варочаньне фабрык з Расеі.

Па ведамасьцям польскай рэвакуацыйнай камісіі ў Маскве да гэтага часу зарэгістравана 112 закладаў, вывязеных у Расею і прадназначаных ворочаньню у Польшчу і 27 ворочаньню у прадзелы Сярэдняй Літвы. Дзьве фабрыкі Кучкурынская і Ландвароўская маюць быць зварочаны у гэтым гаду.

⯌⯌⯌⯌

Ліст у Рэдакцыю.

У некаторых Віленскіх газэтах, як „Беларускія Ведамасьці“ і „Виленское Утро“ зьявіліся стацьці, з мэтай апазорыць нашага любімага баявога важдя Бацьку Булак-Балаховіча. Адразу відаць, што так званы „Саюз абароны Бацькаўшчыны“ зноў настаўляецца, а жыдоўскі фэльетаніста „Додо“ даходзіць прост да нагласьці. Кепскія жарты яны пачынаюць!

Хто ведае Бацьку не па наслышцы, таго сэрца ня вытрымае, калі якісь бездарны пісака пачне, з прэтэнзыяй на вострaўмства зьдекавацца і жартаваць над такім чалавекам, якога паважае і кахае амаля ня ўвесь беларускі народ.

Мы доўга і многа цярпелі, шмат згінула нас не ў баю - ад хвароб, ну, дык гэта ўжо палітыка, ня мне яе судзіць. А скольні-ж наш Бацька церанёс?! Нарэшці здавалася, што лепшыя часіны надыйшлі, ан тут зноў з пад печы вылазяць уселякія прусакі...

А вы паны „Нацыянальные Камітэты“ „Саюзы абароны“ „Самазваные ўрады Ластоўскага“, вы даўно сябе паказалі. Калі мы клікалі вас да аб'еднаньня, да стварэньня моцнай сілы, каб дружна ўдарыць на бальшавікоў, што вы нам адказалі? Што пытаюся я ў вас? Вашы вушы ня прызвычайны да арматных стрэлаў, вы трусы—баяліся злажыць сваё жыцьцё за родную Беларусь! Вам патрэбны былі парцфэлі, вы карысталі з кабінэтнай палітыкі, але што-ж вы зрабілі? Ці ня тое, што мы апыніліся за дротам, а вы ў той самы час жылі, як магнаты? Ці ня ў тым вашая заслуга, што адна адзіная армія, ішоўшая на вызваленьне Бацькаўшчыны змушана была ўвайсьці на тэрыторыю Польшчы і тут капітуляравацца?!

Добра вы сябе паказалі!

Вы маеце тых сыноў, што пайшлі пад Беларускім Штандарам, які Бацька Булак-Балаховіч, падняў ў Тураве за вольную Беларусь!

Дык слухайце: надыйдзе час, але вас ў свай хаўрус мы ня прымем, калі вы ня зьменіце сваей палітыкі. Да і якая ваша палітыка? Толькі зьбіраецеся і робіце дурные пастановы—адна сьмяхата—не падаваць рукі! Гэта дзіцячая палітыка, палітыка вельмі аграніченых людзей. Але хай ваша рука пры вас і застанецца!

Як бы там ні была — надыдзе час расплаты—таварышы, Ластоўскага, эсэры, судзіць вас будзе беларус.

А мы сьпяём:

„Сьмела ў бой пайдзём
За Беларусь святую,
І, як адзін, пральём
Кроў маладую!
Сьмела ў бой пайдзём
За Беларусь святую
Усіх зладзеяў паб'ём
Заразу такую!

Вы шмат растравілі нашыя раны, паглядзім што з гэтага будзе!

Зял. Д.

⯌⯌⯌⯌

КАРЭСПАДЭНЦЫІ.

Вёска Маркіняты.

Ашмянскага павету, Альшанскай гміны

Ось ужо болей двух гадоў, як нам абяцаюць адчыніць школу, а яе няма, як няма. Усе абяцалі і ашукалі. А дзеткі растуць. І цікава, якая карысьць з таго, што больш людзей няпісьменных? Адно гора і толькі.., Ось цяпер мы сяляне вёскі Маркіняты просімо зьвярнуць увагу на нашу патрэбнасьць школы.

Селянін.

Дзівінішская гміна.

Ашмянскага павету.

Па лесом гэтае гміны ў апошні час развялося шмат ваўкоў, што навет ня даюць жыцьця мейсцовым жыхарам, Яны робяць напады ня толькі на жывёлу, але на людзей.

Селянін аднае вёскі разказвае, што ня вельмі даўно, аднаго польскага жаўнера ваўкі саўсім заелі. Зварочываючыся пасьля службы ў сваю часьць, а дарога была ня малая, ў полі яго сустрэла цалая грамада ваўкоў.

Перш ён пачаў страляць па ім. а потым калі яны абкружылі, жаўнер яшчэ пасьпеў вынуць шаблю, і рубіў колькі мог. Потым шабля яго зламалася, рады даць ня можна было ніякай, ваўкі разарвалі жаўнера.

На другі дзень знайшлі ад зьедзянага толькі боты і шапку.

Янка.

Вёска Карлоўшчына.

(Ашмянскага павету).

Альшанскай гміны.

Горкая доля нас чакае ўперадзі, бо нашыя дзеткі засталіся бяз асьветы. Нам скажуць, што ёсь шмат польскіх школ!

Гэта так ёсь! Але мы хочамо вучыць сваіх дзетак на роднай мове. Мы хочама каб яны былі шчырымі сынамі сваей старонкі і ня чураліся сваей мовы, як гэта трапляецца з нашымі цяпер жыхарамі. Мы хочыма беларускай школы і толькі беларускай.

Селянін.

М-ка Жупраны.

(Ашмянскага павету.)

За апошнія дні ў нашых аколіцах зьявілася шмат ваўкоў, якія пачалі страшэнна нішчыць сялян. Амаль ня ў кожнага гаспадара ёсьць недачот ў авечках сьвінях, а ў каго і каровы. Але гэтага мала, сьмеласьць іх пайшла і далей і ўжо не адзін падарожны гаворучы пацеры вяртаўся з паловы дарогі дамоў, бо мала каму ахвота папасьці ваўком у зубы. Знае аб гэтым і мейсцовая ўлада, але да гэтуль ня зроблена ні воднай аблавы і прыходзіцца нам сялянам ахвяраваць сваю жывёлу ваўчкам.

Ідуць весткі з пад Крэва і Альшан, што і там ваўкі добра працуюць на сваю патрэбу.

Жыхар м. Жупран.

Стэнаграма З'езду Заходняй Беларусі.

(Глядзі з 1 да 16 № „Раніцы“.)

Старшыня: Есьць прапанова, каб па кожнаму дакладу кожнай камісіі выказваліся два прамоўцы—адзін з а, другі—п р о ц і ў. Я пастаўлю на галасаваньне (Прапанова приймаецца).

Лістапад: (Чытае рэзалюцыю).

Утверэньня сеткі беларускіх школ там гдзе гатага хоча насяленьне; усе школы павінны ўтрымоўвацца на скарбовы кошт, на агульным палажэньні з польскімі і наагул беларускія школы павінна карыстацца ўсімі правамі школ польскіх, а істнуючыя цяпер прыватныя, школы павінны быць прыняты на скарбовы кошт з часу адчыненьня іх.

2. Назначыць пры павятовых школьных інспэктарох беларускіх інструктароў, ад асьветнага аддзелу Краёвай Сувязі, якія-б былі незалежны ад апошніх і якія-б былі лучнікамі паміж вучыцельствам і школьнай Польскай уладай.

Павятовыя інспэктары і мясцовыя ўлады павінны спыніць сваю варожую барацьбу з беларускай школай.

3. Перастаць вывозіць беларускае вучыцельства на курсы ў Польшчу і адчыніць каротка часовыя курсы польскай мовы ў вадным з беларускіх мест у канікулярны час, так сама адчыніць у сёлетнім годзе Беларускую Вучыцельскую Сэмінарыю. Субсыдыраваць усе клясы ў беларускіх гімназіях і іншых сярэдніх школах.

4. Адпусьціць значныя крэдыты на выданьне беларускіх школьных падручнікаў.

5. Адчыніць пры Міністэрстве Асьветы Беларускі школьны аддзел.

6. Утварыць Беларускую Катэдру пры Віленскім Універсытэце Сьцяпана Баторага.

7. Назначаць у школы вучыцелямі тых, каторыя маюць званьне вучыцеля, а для тых каторыя не праслухалі курсаў беларусазнаўства адчыніць курсы.

8. Перамясьціць зараз жа з беларускіх школ польскіх вучыцелёў і вучыцеляк, прысланых школьнымі інспэктарамі насільна, гдзе сялянства іх ня хоча.

9. Назначаць вучыцялямі ў беларускія школы тых вучыцялёў, за каторых просяць сяляне, калі вучыцель дае на гэта згоду.

10. Заняцьця ў беларускай школе павінны ісьці па праграме, выданай ў Менску Беларускай Школьнай Радай ў 1920 годзе.

11. Запрасіць Кіраўніком Асьвятовага аддзелу пры Камітэце Краёвау Сувязі вядомага практычнага пэдагога і школьнага дзеяча Сымона Рак-Міхалоўскага.

12. Свабодная пастаноўка беларускіх спэктакляў і ўтварэньня асьветных гурткоў, бібліатэк і чытальняў.

13. Свабодныя перыадычныя зьезды беларускага вучыцельства.

14. Адпусьціць патрэбныя грошы на выданьне навуковых падручнікаў і журналаў.

15. Дамагацца Аўтаномнай беларускай школы.

(Далей будзе).

Курс на грошы ў Вільні.

17 студня (януара)

Царскія 100	380
Осты (1000) . . .	1655
Даляры	2800
10 р. золатам . . .	14500
р. серабром . . .	795

Рэдактар-Выдавец: Вацлаў Адамовіч

Друкарня „Друк“ Субач 2.